

คำนำ

ตำรากระบวนวิชา CN 373 สุภาษิตจีนเล่มนี้มีเนื้อหาสาระประกอบด้วยที่มาและลักษณะโครงสร้างของสุภาษิตจีน ความหมายของสุภาษิตจีนและการนำไปใช้ การเปรียบเทียบสุภาษิตจีนกับสุภาษิตไทย สุภาษิตจีนที่นิยมนำไปใช้เป็นประจำและการเลือกสรรอ่านนิทานสุภาษิตจีน ผู้ที่จะศึกษากระบวนวิชานี้ได้ควรผ่านวิชาภาษาจีนพื้นฐานทั้ง 4 เล่มมาก่อน หรือมีความรู้ภาษาจีนดีพอสมควร

ตำราเล่มนี้แบ่งออกเป็น 5 ตอน โดยแต่ละตอนนั้นแบ่งออกเป็นสองส่วน ส่วนที่หนึ่งเป็นคำอ่านภาษาจีน และส่วนที่สองเป็นคำอธิบายเป็นภาษาไทย

ในการเขียนและเรียบเรียงตำราเรียนเล่มนี้ ผู้เขียนได้ศึกษาสุภาษิตจีนและสุภาษิตไทยจากหนังสือและเอกสารต่าง ๆ หลายเล่มตามรายชื่อที่ได้ระบุไว้ในบรรณานุกรมท้ายเล่ม และได้รับคำแนะนำจาก Proff. Cao Cuiyun รองศาสตราจารย์ ดร. เรืองเดช ปิ่นเจือขันติย์ และรองศาสตราจารย์บุปผา บุญทิพย์ ผู้เขียนขอขอบพระคุณ ณ โอกาสนี้ ส่วนคิของตำราเรียนเล่มนี้ ผู้เขียนขอมอบให้กับผู้รวบรวมและเรียบเรียงหนังสือสุภาษิตต่าง ๆ ที่ได้อ้างอิงถึงกับ ผู้ให้คำแนะนำทุกท่าน และหากจะพึงมีข้อบกพร่องประการใด ๆ ผู้เขียนยินดีน้อมรับและจะนำมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขในโอกาสต่อไป

หวังว่าตำราเรียนเล่มนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับนักศึกษาและผู้สนใจทั่วไป

เสาวภาคย์ วรรณากุล

เมษายน 2537

คำนำ

ในการปรับปรุงตำราเรียน CN 373 ครั้งนี้ ผู้เรียบเรียงได้จัดพิมพ์ตัวอักษรจีน แทนลายมือเขียนและแก้ไขส่วนบกพร่องกับตัวพิมพ์ผิดในการพิมพ์ครั้งที่แล้ว

ในการปรับปรุงตำราเรียนใหม่ครั้งนี้ได้รับคำชี้แนะจากอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญสาขาวิชาที่ประเทศจีนหลายท่าน และได้รับความกรุณาในการจัดแต่งต้นฉบับจากอาจารย์วรชัย วรลัคนากุล การตรวจสอบความถูกต้องในการจัดพิมพ์ต้นฉบับจากคุณบุญเลิศ มงคลทิพย์ และสิ่งที่ขาดเสียไม่ได้คือต้องขอบขอบคุณแม่แก๊งเกียกที่ให้การสนับสนุนการจัดพิมพ์ตำราเรียนภาษาจีนโดยการซื้อคอมพิวเตอร์ภาษาจีนให้ จึงขอขอบคุณทุกท่าน ณ โอกาสนี้ด้วย หากยังมีข้อบกพร่อง อยู่ในตำราเล่มนี้ ผู้เรียบเรียงยินดีน้อมรับจากผู้รู้ทุกท่านและจะนำมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขในโอกาสต่อไป

หวังว่าตำราเรียนเล่มนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับนักศึกษาและผู้สนใจทั่วไป

เสาวภาคย์ วรลัคนากุล

มีนาคม 2542

序

學習語言，有兩方面的要求：一是理解（聽、讀），二是表達（說、寫）。從語言結構要素來講，要掌握語音、詞匯、語法；從提高理解與欣賞能力和表達效果來講，就要考慮語言中的文化因素。因為語言是文化的載體，它蘊含着民族的思維方式和內容，反映出民族的文化心理、價值觀念等。它是語言使用者千百年來創造性努力的產物。語言詮釋和運用的準確、生動和得體是離不開語言中的文化因素的。

成語是語言詞語庫中那一部分定型的詞組或短語，在語言中就像一個詞一樣，是作為一個使用單位來使用的，最能顯示語言中的歷史文化特點。任何語言都有成語（idiom），它們都是各自民族詞語庫中閃光的部分。理解成語的深層意思，能貼切而適當地運用成語，是提高語言藝術的要求。

漢語是漢文化的載體。作為第二語言的漢語教學，對漢語的文化內涵和不同時期的文化背景，要結合教學的進程予以適當的講解，逐步使人們所學的語言知識轉化為交際能力。漢語中的成語，是最能體現漢語結構特點和反映漢族歷史文化積澱，並能有民族風格地貼切表現漢語感情色彩的語言單位。它同習用語、諺語都屬熟語範疇，只是後者的口語性較強，字（音節）數不定，而成語則大都是從古代相承沿用下來的，屬文語性質，形式比較固定。它雖往往出自書面，在結構上與現代漢語不盡相同（同的也不少），但是多已凝集成四字結構（也間或有超過或不是四字

的)，字面一般不能隨意改換。運用得當，能够避免語言干巴，引起聯想，增加文采。比如，講一個人說話簡明扼要，內容充實，可以說他“言簡意賅”、“詞簡意備”、“要言不煩”等等；說一個人盡心盡力地教書育人，可以說他“誨人不倦”、“甘為人梯”或“甘爲孺子牛”等；講不同年齡層次、不同人物的風度，可以用“風度翩翩”、“風華正茂”、“風流倜儻”、“神采奕奕”、“高山仰止”等等成語；說一個人“興高采烈”、“手舞足蹈”比說“高興極了”總是要形象、豐富一些；說一景物“絢麗多彩”、“五色繽紛”、“萬紫千紅”比單說一個“美極了”、“真是好看”自然顯得更加生動、充實。據說中澳建交前，澳大利亞當時的總理、工黨領袖惠特拉姆（Witlam）訪華，給他當翻譯的費思累先生（Stephen Fitzgerald）操一口流利的漢語，并能貼切地運用成語和諺語，周恩來總理當即對他的漢語水平加以贊許；費氏終于成爲澳大利亞首任駐華大使。可見，成語運用得當，能使談話生動活潑，是能反映一個人的語言水平的。孔子說：“言之不文，行而不遠”；當然他還說：“修辭立其誠”，“辭達而已矣”。呂叔湘先生給《中華成語大辭典》題詞說：“成語之妙，在于運用。頰上三毫，龍睛一點。與其濫也寧嗇。”我體會也是這個意思，就是說：要用得恰到好處。

作爲第二語言漢語教學的補充讀物，漢語成語的介紹是很有益處、很有必要的。關於這個問題，我是這樣看的：

一是從理解來說，有些成語從字面上可以理解其含義，有的如不知其來源，就很難理解其含義。例如：壽比南山、福如東海、老馬識途、以文會友、飲水思源、萬水千山、萬馬奔騰、繪聲繪色、坐井觀天、口蜜腹劍、佛口蛇心、望梅止渴、水落石出、畫

蛇添足、南轅北轍、奴顏婢膝、狐假虎威、以鄰爲壑、對牛彈琴……知道它們的出處固然更有意思，不知其來歷總還不會影響理解；至于像下面這樣的例子，倘不知其源，就難理解了：胸有成竹／成竹在胸，刻舟求劍，守株待兔，朝三暮四，瓜田李下，杞人憂天，杯弓蛇影，黃粱一夢，蜀犬吠日，風聲鶴唳／草木皆兵，塞翁失馬（焉知非福），亡羊補牢（猶未晚也），青出于藍（而勝于藍）……

其次，從語言的結構特點來講，由于漢語基本上是一字一義的語素語言，所以在用字構詞造句上有很大的靈活性，往往能從漢字產生聯想。從一部分成語、諺語，還能生發出另一些壓縮型的詞語，如：壽山福海，井蛙之見／井中蛙，蛇足，刻舟，株守，杞憂／杞人（之）憂，黃粱（夢），塞馬／失馬……。實際上，前述成語中有許多就是一個寓言或故事或由幾句話壓縮而成的四字成語及其簡略說法。其所以還能壓縮省說，意味着這些成語已經是漢語中衆所周知的常識，一提便知的了。漢語成語的語法結構有多種形式，有的保留着古漢語的結構格式，也包含比喻、對比、誇張等多種修辭手法。總的來說，成語在語言表達中有凝煉、簡潔、形象生動的特點，它反映了漢語語法的意合性和簡約性以及漢人思維的領悟性，是學習漢語不可不注意的。

第三，漢語的使用受漢文化的制約，漢語的書面語又同漢字的特點結了不解之緣。結合文化來研究語言文字，是中國語言學研究的一個傳統。漢民族文化對漢字的創造和使用，對漢語詞匯的發展，漢語詞義的演變，以及漢語語法的形成和發展，是影響深遠的。從漢語成語，可以窺見中華民族幾千年文化的傳統，中國人代代相傳的智慧、情趣、風習、愛憎和價值觀等等，這不僅

對成語的理解和運用是很有用的，通過它，對理解中國人的心態也是大有裨益的。

第四，各種語言都有它自己豐富的成語、諺語和習用語，反映着各自的語言特點和文化特點。它們都是各民族千百年經驗總結和群衆創造在各自語言中長期錘煉的結晶，是各自語詞庫中的珍寶。中國境內與泰語同系屬的侗台語族的一些語言（Kam-Tai Languages）中的四字格結構和這些語言的成語、諺語等，其中有漢台語言共同的東西，它們有歷史的淵源；當然也有反映各自語言文化特點的東西。無論從語言學的角度，語言與文化關係的角度，以及從語言教學的角度，進行泰語和漢語成語的對比研究，都是很有必要、很有意義的。這對兩國人民的相互理解和交流，都能起重大的作用。

我很高興獲悉，泰國國立藍堪恒大學人文學院東方語言系中文教授林榮華女士正在編寫一部我所渴望讀到的專著《中國成語》。林女士是泰國一位對漢語很有造詣并有二十多年豐富教學經驗的優秀漢語教師。她是國際漢語教學學會的會員，我對她在國際漢語教學討論會上的精彩報告十分贊賞。有她來編寫全面介紹漢語、用泰語來對漢語成語分析詮釋，并進行漢泰成語對比研究的專著，實在是再好不過的了。我衷心祝賀林女士的成功。

* 王均

1993年8月15日，于北京

* 中國現代著名語言學家。一九二二年生於中國江蘇省，對少數民族語言深入研究有四十多年經驗。現任中國語言學會常務理事、中國民族語言學會副會長、中國大百科全書語言文學副主編。